

ΚΙΝΗΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

www.kipan.gr

kipan.gr@gmail.com

Αθήνα, 24 Σεπτεμβρίου 2019

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Υ Π Ο Υ

Θέμα: Θέσεις και προϋποθέσεις για ένα νέο νόμο πλαίσιο, με αφορμή την επιστολή του υπουργείου.

Το ελληνικό πανεπιστήμιο, μετά από συνεχείς θεσμικές αλλαγές τα τελευταία 40 χρόνια δεν έχει βρει έναν σταθερό ακαδημαϊκό βηματισμό και έναν σύγχρονο προσανατολισμό.

1. Οι παρεμβάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και γενικότερα στην εκπαίδευση προϋποθέτουν ευρείες συνααινέσεις και **μακροπρόθεσμο σχεδιασμό που δεν θα ανατρέπεται** από την επόμενη κυβέρνηση ή τον επόμενο υπουργό παιδείας. Δεν επιτρέπεται βασικές ακαδημαϊκές συνιστώσες, όπως τα εκλεκτορικά σώματα, η σύνθεση ή η θητεία των ακαδημαϊκών οργάνων, να τροποποιούνται κατά τις προτιμήσεις και τις εύνοιες του εκάστοτε υπουργού. Όχι άλλο ράβε-ξήλωνε στην Παιδεία.

2. Δεν αρκεί μια απλή κοινοβουλευτική πλειοψηφία για ένα σταθερό νομοθετικό πλαίσιο με διάρκεια. Η όποια νέα πρωτοβουλία πρέπει **να εξασφαλίσει ευρεία αποδοχή**. Ο Ν.4009/2011 ψηφίστηκε με πρωτοφανή κοινοβουλευτική πλειοψηφία αλλά η μεταρρυθμιστική εκείνη προσπάθεια δεν τελεσφόρησε, καθώς συνάντησε λυσσαλέα αντίδραση από μειοψηφική μερίδα πανεπιστημιακών, υπονόμηση από ορισμένους πρυτάνεις και επιφυλακτικότητα από αρκετούς συνάδελφους, απροθυμία εφαρμογής από τους επόμενους υπουργούς. Ακολούθησαν διαδοχικές νομοθετικές αλλαγές, με πρόχειρες εμβλωματικές ρυθμίσεις έως ανατροπές του θεσμικού πλαισίου, με αποτέλεσμα ένα νομικό συνονθύλευμα, σύγχυση, άσκοπο διοικητικό φόρτο και εσωστρέφεια στο ελληνικό πανεπιστήμιο.

3. Χρειάζεται σήμερα νέο θεσμικό πλαίσιο στα πανεπιστήμια; Η απάντηση είναι «ναι», ειδικά σήμερα που τα ΑΕΙ λειτουργούν αγκομαχώντας με την πολυνομία που έχει εδραιωθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Χρειάζεται ένα νέο πλαίσιο γενικό, απλό, που να παρέχει ευελιξία στα ιδρύματα, καθώς δεν έχουν της ίδιας κλίμακας προβλήματα, να ενισχύει την αυτοδιοίκηση, μεταφέροντας αρμοδιότητες από το Υπ. Παιδείας, και να λαμβάνει υπόψη όλη τη νομολογία για τα ΑΕΙ, καταργώντας την αποσπασματική αναφορά σε θεσμικά πλαίσια του παρελθόντος (από το 1982 έως το 2019). Όσο για την **«αυτονομία»** που αναφέρεται στην επιστολή, είναι ατυχής όρος καθώς δεν συναντάται σε κανένα ρυθμιστικό κείμενο. Επομένως δεν υπάρχει θέμα να ενισχυθεί η «αυτονομία», ενώ δεν πρέπει ούτε να εννοηθεί ως περιορισμός της απαραίτητης λογοδοσίας και του ακαδημαϊκού ελέγχου.

4. Παράλληλα, μετά την αποδιάρθρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (με την πρόσφατη κατάργηση / πανεπιστημιοποίηση των ΤΕΙ), την απόπειρα αλλαγής του τρόπου εισαγωγής («πράσινες σχολές» και φροντιστηριακό λύκειο) και την πρόσφατη συζήτηση για τις βάσεις εισαγωγής (εισακτέοι με λευκές κόλλες), είναι απαραίτητο και επείγον **να επανεξεταστεί η δομή και η χωροταξία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η βιωσιμότητα των τμημάτων**, με

ουσιαστικό ρόλο της ΑΔΙΠ (η οποία παραγκωνίστηκε κατά την κατάργηση των ΤΕΙ) και με επανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας.

5. Προϋπόθεση για την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για την τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η **κατάρτιση στρατηγικού σχεδίου για την εκπαίδευση** που να προσφέρει ουσιαστικές και ρεαλιστικές επιλογές εκπαίδευσης, κατάρτισης και επαγγελματικής πορείας, δίπλα στον ως τώρα επίσημο μονόδρομο Λύκειο-Πανεπιστήμιο, και τον αφανή παράδρομο των κολεγίων.

6. Επίσης πρέπει **να μειωθεί, σταδιακά αλλά δραστικά, ο αριθμός των εισακτέων στα πανεπιστήμια**, σε επίπεδα ανάλογα με τις ανάγκες της χώρας και τις δυνατότητες παροχής ποιοτικής εκπαίδευσης. Οι (μαζικές) μετεγγραφές να περιοριστούν αμέσως στο καθορισμένο 15% και για τη συνέχεια να καταργηθούν. Οι ιδιαιτερότητες να καλύπτονται από μέτρα κοινωνικής πολιτικής και όχι με άνιση εκπαιδευτική μεταχείριση.

7. Ο στρατηγικός σχεδιασμός για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, τις προτεραιότητες, τα τμήματα και τα μεταπτυχιακά είναι υποχρέωση της Πολιτείας και πρέπει **να ξεκινήσει από κεντρικό επίπεδο** και έπειτα να εξειδικευτεί σε περιφερειακό. Η πρόσφατη αποδιάρθρωση, που υλοποιήθηκε με περιφερειακές-τοπικές συμφωνίες και ανταλλάγματα, έδωσε τραγελαφικά αποτελέσματα για τη συνολική εικόνα και πορεία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

8. Απαραίτητο επίσης **να διατεθούν πόροι για υποδομές και για ανανέωση - συμπλήρωση του προσωπικού** που φθίνει ραγδαία, με συνέπειες στο επίπεδο των σπουδών καθώς χάνονται γνωστικά αντικείμενα. Πέρα από την αντικατάσταση των αποχωρούντων (εφαρμογή του κανόνα 1 προς 1), απαιτείται επιπλέον νέο προσωπικό. Για τις ακαδημαϊκές θέσεις η επιλογή να γίνεται με ανοικτή διαδικασία και όχι με εντάξεις, μετατάξεις κλπ.

9. Το συμβούλιο ιδρύματος είναι απαραίτητος ακαδημαϊκός θεσμός που λειτουργεί με επιτυχία στα ευρωπαϊκά και αμερικανικά πανεπιστήμια και στην Κύπρο. Είναι όργανο στρατηγικού σχεδιασμού, οικονομικής εποπτείας και εξασφάλισης της ποιοτικής λειτουργίας του ιδρύματος. Υπό αυτή την έννοια το συμβούλιο μπορεί να αποτελέσει αντίβαρο στις πολιτικές ανταλλαγμάτων και πελατειακών δικτύων, ρόλο τον οποίο δεν μπορεί να επιτελέσει μια σύγκλητος. **Το συμβούλιο να έχει σαφώς ορισμένες αρμοδιότητες**, χωρίς επικαλύψεις με άλλα όργανα, εκείνες τις αρμοδιότητες που είχε στον Ν.4009, εξαιρώντας την ανάμιξη στις εκλογές μονοπρόσωπων οργάνων.

Η προτεινόμενη επανασύσταση των συμβουλίων ιδρύματος αναμένεται να συναντήσει μετωπική αντίδραση από τις ίδιες ομάδες, που θέλουν το πανεπιστήμιο καθηλωμένο στο παρόν καθεστώς του μικρομάγαζου. Τα συμβούλια εμφανίζονται ως «αποτυχημένα» ενώ πολεμήθηκαν, δεν υποστηρίχθηκε η λειτουργία τους, και οι αρμοδιότητές τους αποψιλώθηκαν ή εμπλέχτηκαν με άλλων οργάνων. Να αξιοποιηθεί η εμπειρία και **να αξιολογηθεί η λειτουργία τους** τόσο στα ιδρύματα που λειτούργησαν ομαλά, όσο και εκεί όπου υπήρξαν προβλήματα.

10. Αντίθετα, η θέση του Γενικού Γραμματέα χρειάζεται να συζητηθεί αν φέρνει βελτιώσεις στο οργανόγραμμα ενός ΑΕΙ.

11. Οι προγραμματικές συμφωνίες, στο πλαίσιο του εθνικού στρατηγικού σχεδίου και του μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού των ιδρυμάτων, πρέπει να θεσμοθετηθούν ξανά.

Η χρηματοδότηση μπορεί να συνδεθεί με την αξιολόγηση των ιδρυμάτων, εφόσον προηγηθεί στρατηγικό σχέδιο και στοχοθεσία, ώστε να λειτουργεί διορθωτικά και όχι ως ποινή σε σχέση με την υλοποίηση των συμφωνημένων με το υπουργείο στόχων.

12. Ο ακαδημαϊκός χάρτης της χώρας, μετά την πρόσφατη αποδιάρθρωση, πρέπει να επανεξεταστεί όχι εφεξής, όπως προτείνεται, αλλά εξ' αρχής, με ουσιαστική **διερεύνηση της σκοπιμότητας και της βιωσιμότητας** των νέων τμημάτων πρώτα, και των μεταπτυχιακών που έχουν αυξηθεί πληθωριστικά, στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και με πρωταγωνιστικό ρόλο της ΑΔΙΠ.

13. Δεν αντιλαμβανόμαστε τι σημαίνει «απελευθέρωση των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών». Τα μεταπτυχιακά προγράμματα πρέπει να υπάγονται σε αξιολόγηση, ακαδημαϊκό έλεγχο και να εντάσσονται στον μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό του ιδρύματος και τον εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό. Να ιδρυθούν Μεταπτυχιακές Σχολές, θεσμός δοκιμασμένος σε πολλά δυτικά πανεπιστήμια και να δίνονται υποτροφίες και απαλλαγές διδάκτρων σε σημαντικό ποσοστό.

14. Το πιο συγκεκριμένο σημείο της επιστολής είναι το $v+2$, το οποίο -αν εφαρμοστεί οριζόντια- είναι πολύ αυστηρό και άδικο. Αρκεί να δούμε τον μέσο χρόνο ολοκλήρωσης των σπουδών σε πολλά τμήματα. Πρέπει αφενός να απαιτείται από το νόμο ένα λογικό γενικό όριο στη φοιτητική ιδιότητα, αλλά η δικαιοδοσία της διαχείρισης της κατάστασης του φοιτητή αφού συμπληρώσει τα χ έτη σπουδών να ανήκει στο τμήμα και στο ίδρυμα. Τα τελευταία να μπορούν μεν να διαγράφουν από τα μητρώα τους φοιτητές που είναι αιώνιοι και εξαφανισμένοι αλλά και να αντιμετωπίζουν κατά περίπτωση φοιτητές που πλησιάζουν στην αποφοίτηση όταν συμπληρώνουν χ έτη σπουδών. Αφετέρου να επανεξεταστούν τα προγράμματα σπουδών και να υπολογιστεί ο πραγματικός φόρτος των φοιτητών, με πραγματικά αντί για συμβατικά ECTS.

15. Μερικά ενδεικτικά θέματα που πρέπει να αντιμετωπίσει το νέο θεσμικό πλαίσιο για τα ΑΕΙ είναι:

- η εκλογή των πρυτανικών αρχών και των κοσμητόρων (επιαναφορά της ηλεκτρονικής ψήφου, συμμετοχή μόνο των μελών ΔΕΠ, κατάργηση του ενιαίου ψηφοδελτίου αντιπρυτάνεων ή υιοθέτηση της ταξινομικής ψήφου στον υφιστάμενο τρόπο εκλογής αντιπρυτάνεων),
- η σύνθεση της συγκλήτου (με μικρό και ευέλικτο σχήμα),
- η δυνατότητα ίδρυσης προγραμμάτων προπτυχιακών σπουδών εξ' αποστάσεως και ξενόγλωσσων προγραμμάτων προπτυχιακών σπουδών σε κάθε ΑΕΙ με απόφαση της οικείας συγκλήτου,
- ο εξορθολογισμός της κατανομής των εισακτέων φοιτητών με βάση αντικειμενικούς παράγοντες (πόρους, προσωπικό, διάρκεια σπουδών, αυξομειώσεις λόγω μετεγγραφών).

**ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ της
ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ**